І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 92. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 16-го ТРАВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 16, 1962 No. 92. VOL. LXVIII.

ТЕЛЕВІЗІЙНІ СТАНЦІЇ ПОРУШУЮТЬ МОРАЛЬНІ ЗАКОНИ — ТВЕРДИТЬ СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ

Вашингтон. — Сенатська Слідча Підкомісія, яка веде переслухання в справі зросту злочинности серед молоді, 14 травня переслухувала керівників трьох телевізійних станцій, бо підкомісія дістала оскарження, що телевізійні станції порушують навіть свої власні моральні кодекси тим способом, що надають авдиції, в яких є забагато злочинів, насильства та сексуальности, чим деморалізують юних глядачів. Сенатор Томас Дж. Додд, демократ із стейту Конектикат, який є головою цієї підкомісії, заявив, що телевізійні станції навмисне збільшують злочинні сцени та неморальні авдиції на те, щоб здобути якнайбільше глядачів. Сенатор Додд заявив, що автори телевізійних станцій не мають потрібної уяви на те, щоб моральними сценами притягнути слухачів і глядачів, тому послуговуються неморальними, насильними сценами та сексуальними мотивами в своїх авдиціях, що деморалізує молодь. Президент Коломбія Бродкастінг Систем д-р Френк Стентон заперечив оскарження сенатора Додда. Те саме зробив і президент Нешенел Бродкастінг Компані Роберт Е. Кінтнер. Представник третьої великої крайової радіової і телевізійної фірми Америкен Бродкастінг Компані Ліонард Г. Голденсон, оборонив драматизацію насильних сцен, коли вони з'являються в історичних фільмах, які засновані на дійсних подіях. Сенатор Додд твердив, що оборона телевізійних програм для молоді президентом Коломбія Бродкастінг Систем виглядає на те, що він хоче димовою заслоною оборонити свою телевізійну висильню. Д-р Стентон заявив, що він нічого не знав про те, що були закиди проти авдицій на його телевізії „Рут 66" збоку тієї агенції, яка підтримує цю телевізійну передачу. Ця агенція твердила, що ця авдиція порушує моральний кодекс, який повинен обов'язувати телевізійні станції, бо в ній показується „насильство і садистичну брутальність". В цій передачі показували, як били ланцюгами провідників ґенґів, а в іншій герой купував алькогольні напої для танцюристя. Д-р Стентон казав, що не чув протесту проти цих передач, бо був тоді поза Ню Йорком. Але сенатор Додд сказав на те, що це не є жадне виправдання, і що він сподівався почути заяви, що президенти телевізійних станцій плянують виключити із своїх передач подібні сцени насилля і неморальности, а не слухати слів про те, що керівники станцій не є обов'язані знати, проти чого протестують ті, що спонзорують телевізійні програми. Додд заявив, що при такому становищі президентів телевізійних станцій ситуація не поправляється, а погіршується.

Сенат відкинув внесок про припинення дебат про охорону громадянських прав

Вашингтон. — 14-го травня відбулося друге голосування в Сенаті в справі припинення обструкції проти законопроєкту про охорону громадянських прав, згідно з яким мали б скасувати так звані екзамени грамотности при реєстрації виборців в тих стейтах, де існують такі закони. Проєкт про припинення дебати відкинули більшістю 52-ох до 12-ох голосів. Минулого тижня подібний проєкт перепав був більшістю 53 до 42 голосів. Щоб припинити виголошування промов противниками законопроєкту про охорону громадянських прав треба більшости двох третіх голосів. Демократи з південних стейтів є проти цього проєкту, який бере в оборону негритянських виборців, бо їх не вписують на виборчі списки при тих іспитах грамотности зменшуючи таким чином число виборців негритянського походження. Відкинення проєкту про припинення дискусії вже другий раз свідчить про те, що цього року немає виглядів, щоб Конґрес прийняв урядовий законопроєкт, який підтримують ліберальні члени Конґресу. Сен. Майк Менсфілд хотів вже перейти до дискусії над іншими проєктами, відкладаючи закон про скасування екзаменів грамотности, але ліберальні сенатори не допустили до того, і почали виголошувати промови в обороні цього проєкту.

ЗДА допомагають голодуючим в північно східній Бразилії

Ріо де Жанейро. — Американська агенція Харчі для Миру вирішала дати негайно харчову допомогу тому населенню в північно - східній частині Бразилії, що голодує. Директор відділу для Бразилії агенції Харчі для Миру Ліонард Вулф відвідав ці райони і зарядив вислати негайно в ті райони ті запаси харчів, які знаходяться в складах цієї агенції в Бразилії. Вислати мають фасолю і кукурудзяну муку, які то харчі в кількості 10.000 тонн є в Бразилії. Л. Вулф звернувся до Крайової Католицької Добродійної Ради у ЗДА з просьбою переслати свої харчові запаси в той бразилійський район, де населення голодує, і де відбувається спекуляція харчами. Голод в Бразилії виник внаслідок посухи. Ціна на харчі збільшилася на 300% від початку цього року. Фунт фасолі коштує 90 центів, а фермерський робітник заробляє денно по 50 центів. Федеральний бразилійський уряд під натиском губернаторів із північних провінцій призначає щоб населення могло знайти фонди на публічні роботи та працю.

Стемфордський Владика відбув візитацію нюйоркської парохії, поблагословив пластовий прапор

Ню Йорк. — Минулого тижня стемфордський єпископ Кир Йосиф Шмондюк відбув свою першу канонічну візитацію цієї найбільшої в З'єдинених Державах Америки парафії української католицької церкви. Візитація закінчилася в неділю 13-го травня ц. р. Владика взяв участь у всіх Службах Божих, що правилися того дня в церкві, виголошуючи на кожній проповідь в українській мові. В єдиній проповіді, виголошеній на Службі Божій о 12-ій годині англійською мовою, Владика підкреслив, що робить це для тих, які є або чужинцями і не знають української мови, або з певних причин, бувши українцями, не могли тієї мови навчитися. Покликуючися на погляд президента Кеннеді про те, що всі американці повинні говорити двома мовами, Владика висловив надію, що всі українці, незалежно від місця народження, подбають про знання, крім чужих, також своєї рідної, української мови. Головною темою проповіді Владики Йосифа був пекучий брак нашого священства. По словам Владики в його епархії вже сьогодні немає ким обсадити 10 парохій. Небагато років назад один наш католицький священик припадав на 800 вірних, сьогодні це число піднеслося до 1,100. Зокрема Владика підкреслив потребу збільшити число священства і монашества з уваги на майбутню потребу України. Владика закликав вірних створювати в наших родинах атмосферу, яка б сприяла виявленню покликання молоді обох статтей до священичого і монашого стану і, якщо молодь виявить це покликання, активно йому сприяти. Промови Владики, виголошені бездоганною українською літературною мовою, подібно як промова на полудневій Службі Божій виголошена добірною мовою англійською, залишили глибоке враження на вірних та стали головним предметом їхніх недільних розмов. Того самого дня Владика взяв участь у традиційнім пластовім свяченім та поблагословив прапор 30-го куреня Пластунок. Подробиці про це — в окремому дописі в наступному числі.

Ірл Воррен мол. проти Ніксона

Лос Анджелес. — Син головного судді Найвищого Суду ЗДА Ірла Воррена — Ірл Воррен молодший виступив проти кандидатури колишнього віце - президента Ричарда М. Ніксона на губернатора Каліфорнії. 32-річний син головного судді в січні зареєструвався як демократ і тепер є містоголовою стейтового комітету за перевибір теперішнього губернатора - демократа Едмунда Дж. Бравна. Теперішній головний суддя Ірл Воррен старший в 1952-му році був губернатором - республіканцем в Каліфорнії. На номінаційній конвенції Республіканської партії в Шикаго він очолював каліфорнійську делеґацію і сподівався, що буде компромісовим кандидатом на президента, коли не дійде до порозуміння між Айзенгавером і сенатором Робертом А. Тефтом. Але Ніксон, як член делеґації поза плечима Воррена порозумівся з Айзенгавером і за те дістав номінацію на віце - президента. Ніксон заперечував це обвинувачення. Тепер син Ворренів виступає проти Ніксона за той крок із 1952-го року, заявляючи, що Ніксон пошкодив тоді його батькові і цілому стейтові.

Виборча кампанія в Канаді йде приспішеним темпом

Оттава. — До виборів ще майже 6 тижнів, але виборча кампанія обидвох партій вже в повному ході. Мають вибрати 265 членів Палати Громад, а досі вже 4 партії зголосили аж 776 кандидатів, число яких може ще збільшитися, бо зголошувати кандидатури можна до 4 червня. Провідники обидвох головних партій, Ліберальної і Консервативної, денно виголошують по кілька промов, користуючися транспортом літаків. Між обидвома партіями немає більших різниць в програмі. Обидві є за збільшення соціяльної допомоги, і обидві є проти того, щоб Канада дістала атомову зброю. Ліберали можуть закидати урядові консерватистів те, що він обезцінив канадійський долар до 92.50 цента американського доляра, але досі не послуговувалися цим арґументом. Ліберали можуть також вказувати — на те, що кошти прожитку зросли до рекордової висоти 130.3 відсотка в порівнянні з роком 1947, коли вони становили 100. Покищо виборча кампанія відбувається спокійно.

У Філядельфії відбувся VI-ий Конґрес ТУСМ ім. М. Міхновського

Філядельфія. — В днях 12 і 13 травня ц. р. відбувся тут світовий VI-ий Конґрес Т-ва Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського. В Конґресі взяло участь понад 100 делеґатів і гостей, в тому представники осередків ТУСМ у Філядельфії, Ню Йорку, Нюарку, Дітройті, Клівленді, Торонті, Монтреалі та ін. Проводила Конґресом президія в складі Константин Савчук, Володимир Білик, Христя Кульчицька і Марта Савчак. Відкриття Конґресу доверршили Володимир Будзяк, дотеперішній голова ГУ ТУСМ, інж. Б. Кульчицький, як представник господарів Осередку ТУСМ у Філядельфії і — молитвою о. Б. Левицький. На програму першого дня крім привітань склалися доповіді Ренати Шаран, Володимира Ванчицького і Романа Кухаря на тему завдань українського студентства в Америці й ідей та напрямних українського націоналізму, звіти уступаючих органів і дискусія та уділення абсолюторії дотеперішній Головній Управі. В другому дні, по Богослуженнях в українських церквах, відбулася доповідь Констянтина Савчука на тему „Завдання і роля ТУСМ на майбутнє", з широкою дискусією. Після доповіді проведено вибір нової управи в склад якої увійшли: інж. Богдан Кульчицький — голова, Ігор Чума, Богдан Васьків, Василь Зіня, як заступники голови, Ігор Стебельський як ідеологічний референт, Володимир Будзяк, як фінансовий референт і Ярослав Петрух, Володимир Ванчицький та Наталка Бандера як члени. До Контрольної Комісії увійшли: П. Гой, А. Скальський, Л. Рудакевич, Л. Гайнущак, І. Прокопович, до Товариського Суду: К. Савчук, В. Білик, Ю. Кульчицький, М. Савчак і Р. Цитая. Редакцію журналу „Фенікс" очолив К. Савчук, редакцію „Студ. Думки" — Христя Кульчицька. В рямцях Конґресу відбувся в суботу Конґресовий равт і в неділю вечір танку і розваги під проводом Р. Шведа і Т. Старука.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЯКИ В СІЯМІ

В рамцях збройних сил СЕАТО в Сіямі перебувають теж й американські військові з'єднання в кількости яких 1.000 вояків. На фото: американські вояки під час маневрів.

В Британії консерватисти знову програли в громадських виборах

Лондон. — За остаточними вислідами з британських муніципальних виборів керівна тепер Консервативна партія зазнала велику поразку. Вона втратила 533 мандати в користь Партії праці та Ліберальної партії. В цілому ряді міст і містечок названі обидві опозиційні партії здобули повну перевагу над консерватистами. Лідер Ліберальної партії Джо Ґріммонд заявив, що висліди цих останніх виборів є доказом, що в найближчих парляментарних виборах в Британії знову вернеться трипартійна система, замість двопартійної, а провід соціялістичної Партії праці передбачає свій невідхильний поворот до влади після найближчих виборів. Заступник голови Партії праці Джордж Бравн заявив, що чим пізніше відбудуться парляментарні вибори, тим гірше буде для Консервативної партії, яка напевне програє вибори. Сам прем'єр Гаролд Мекміллен не виключає перемоги соціялістів та ставить сумні прогнози на той випадок для внутрішньої і закордонної ситуації Британії.

У Белґраді засудили знову Мілована Джіласа на 9 років

Беоґрад. — Мілован Джілас, колись перший заступник Тіта, як президента Югославії, один із найвпливовіших діячів Комуністичної партії Югославії, потім критик режиму Тіта, який у двох попередніх судових процесах був уже засуджений на 10 років в'язниці і вийшов із неї передчасно в січні 1961 року станув знову в минулий понеділок 14 ц. м. перед судом. Останній раз його засудили на 7 років в'язниці за видаву за кордоном книжку „Нова кляса", де гостро таврується комуністичну бюрократію, повну еґоїстичних кар'єристів. Тепер закинули йому зраду тайн, що їх дізнався за час свого урядування. Оскарження було оперте на статтях, що появились головно в американській пресі про нову книжку Джіласа „Мої розмови зі Сталіним". Американський видавець тієї книжки, що її появу друком заповіджено на кінець травня ц. р., їздив до Београду, щоб за ціну свободи для Джіласа навіть відмовитись від оприлюднення тієї книжки, але югославські державні чинники відмовились говорити з ним на цю тему. В Югославії переведено спеціяльний закон, який забороняє виявити з ним на цю тему. Джіласа засудили на 5 років в'язниці, плюс 3 роки і 8 місяців, що їх не досидів з попередніх засудів.

Відбулася конференція, присвячена американсько-совєтським взаєминам і українській справі

Ню Йорк. — „Офіційна американська політика досі розглядає Україну як „традиційну", складову частину совєтського імперіяльного комплексу, що, його, на ділі, утотожнює з російським. Таке становище уряд ЗДА займає незалежно від того, що, державним актом з 22 січня 1918 року, Українська Народна Республіка стала окремою самостійною державою, вийшла зі складу колишньої російської імперії, і ніколи від того часу не була інкорпорована Росією. До речі, Україну визнала самостійною державою також Рада народних комісарів вже в грудні 1917 року, яка в той час вже виконувала функції уряду Росії. Існуюче становище Державного Департаменту ЗДА до України виявляється також у відомій концепції непередрішенства, яка у практиці є інтерпретована в користь російської імперіяльної єдности. Цього не зміняє факт численних і корисних для української справи виявів симпатій різних американських діячів, зокрема членів Конґресу, до самостійницьких прагнень українського народу. В таких умовах найважливішим завданням української закордонної політики повинно бути домагатись від урядових кол ЗДА і від інших вільних народів визнання національно-державної особовости і окремішности України, шляхом респектування історичного акту самостійности УНР та нав'язання урядом ЗДА і іншими урядами дипломатичних взаємин з УССР, яка, хоч не є вільним твором українського народу і підпорядкована Москві, виступає перед світом як формально окрема від Російської СФСР, держава. В такому характері вона стала членом Об'єднаних Націй, і з тим фактом погодились уряди інших народів, в тому і ЗДА".

Це були провідні думки, висловлені в доповідях і в дискусії під час конференції на тему „Американсько-совєтські взаємини і українська справа", що її влаштував минулої суботи в Ню Йорку, Генеральний секретаріят закордонних справ УГВР і Дослідно - видавниче об'єднання „Пролог". Як доповідачі на конференції виступали: Ярослав Білінський, Ярослав З. Пеленський і Микола Лебедь. Під час конференції вказано також на наступні справи: В періоді революції 1917 року, американська політика змагала до побудови демократичної російської імперії і тому була неприхильн-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗДА СКРІПЛЮЮТЬ ОБОРОНУ ПІВДЕННОЇ АЗІЇ

1,800 ВОЯКІВ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ ДОДАНО ДО 1,000 ВОЯКІВ, ЯКІ БУЛИ В СІЯМІ

Ген. Пол Д. Гаркінс

Сайгон. — Ляос, Південний В'єтнам і Сіям стали знову осередком уваги в розвитку міжнародних подій. Внаслідку зламання комуністами військового перемир'я в Ляосі тому несповна два тижні й здобуття в минулому тижні північної частини Ляосу та просунення комуністичних партизанських військ аж під кордон Сіяму, тамошня ситуація так дуже погіршилась, що З'єдинені Держави пересунули туди ескадру морської фльоти з літаками та частинами морської піхоти. В Сіямі залишились були тимчасово 1.000 вояків з 27 полку 25-ої дивізії. Тепер залишено їх там безтерміново. До того числа прийшли 1.800 вояків морської піхоти. Сіям є союзником Америки в рямцях Організації Південно-східнього оборонного пакту (СЕАТО), але недовно ЗДА, у зв'язку з пасивністю того бльоку внаслідку опозиційної тактики Британії і Франції, проголосили, що вони самі поспішать з допомогою Сіямові, якщо він буде загрожений. На терен Ляосу ніякі американські війська ще не висадились, бо Америка все ще пробує розв'язати проблему Ляосу на базі створення компромісового коаліційного уряду з участю комуністів, з проголошенням невтральности тієї країни. Кандидат на прем'єра такого невтрального уряду, Суванна Фума, перебуває в Парижі на лікуванні. Він заявив, що під кінець цього тижня відлетить назад до Ляосу. Прем'єр королівського прозахідного уряду Бун Ум погодився на продовжування переговорів про створення такого коаліційного уряду. Позиція теперішнього уряду надзвичайно погіршилась внаслідку військової перемоги комуністів і нездарности ляоської армії, в якій нема — за твердженням західньої преси — почуття національного ані державного патріотизму. Суть проблеми становить сумнів, чи внаслідку висаду в країнах південної Азії американських вояків не зареаґує комуністичний Китай безпосередньою збройною інтервенцією в Ляосі. Розпалення війни з комуністичним Китаєм в Південній Азії могло б легко довести до вибуху нової світової війни. Тому американська дипломатія старається спонукати Москву, щоб вона інтервеніювала в ляоських і південно-в'єтнамських китайських комуністів, щоб вони припинили свої офенсивні збройні дії. Як заявив речник державного департаменту Линкольн Вайт, Андрей Громико не дав в цій справі ясної відповіді британському та американському амбасадорам у Москві, які в цій справі інтервеніювали в нього. Газети не подають вислід довгої розмови амбасадора ЗДА в Москві Лювеллина Томпсона з Хрущовим в минулу неділю, ані змісту 7-годинної розмови з Хрущовим пресового секретаря президента Кеннеді, П'єра Салінґера. Командант 7.000 американських допоміжних військ в Південному В'єтнамі, ген. Пол Д. Гаркінс, перевів нараду з сіямськими генералами та прем'єром маршалом Сарітом Танаратом і вже вернувся назад до Південного В'єтнаму, де йде затяжна війна з комуністичними партизанами в тамошній джунглії, з перемінним щастям.

Ґергард Шредер кандидує на західньо-німецького канцлера

Бонн. — Д-р Ґергард Шредер, закінчив в минулому тижні перше півріччя свого урядування на становищі міністра закордонних справ, як наступник д-ра Гайнріха фон Брентано, на якого не погодилися були спільники коаліційного уряду Конрада Аденауера, Вільні демократи. З цього приводу західньо - німецька та взагалі західня преса робить підсумки цього нового етапу кар'єри 51-річного німецького політика з дуже корисними для нього висновками. Бути західньо-німецьким міністром закордонних справ не легка справа не тільки з уваги на складні й важкі проблеми Західньої Німеччини, але й тому, що насправжнім керівником закордонної політики Німецької Федеративної Республіки є канцлер Конрад Аденауер. Д-р Ґергард Шредер був передтим міністром внутрішніх справ. Переставившись на закордонну політику він зумів зберегти льояльність супроти 86-літнього Аденауера та водночас виявити власну незалежну думку в цілій низці справ. Напр., він є проти зв'язування долі Західньої Німеччини з Францією надто тісно, поки Франція не всилі заступити Америки і її збройної сили на европейському суходолі. Він є теж за прийняття Англії до Спільного Господарського Ринку з мотивів західньо - европейської політичної єдности. В цих обох справах він різниться у поглядах з Аденауером. З уваги на вік Аденауера актуальним стає наслідство по ньому. Найповажнішим кандидатом є Людвіґ Ергард, але й Шредер кандидує на те становище.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** разом із дружиною був на весіллі шефа дипломатичного протоколу при державному департаменті А. Віддела Дюка, який одружився з панею Робін Чендлер Линн. Пан Дюк є вдівцем, його дружина Луллу згинула в летунській катастрофі рік тому. Він має двоє дітей у шкільному віці і одного одруженого сина. Пані Дюк має двоє дітей у віці нижче 20 років від першого чоловіка актора Дж. Линна, з яким вона розвелася 6 років тому. Шлюб давав судовий урядовець.

● **5 жидів із СССР** надрукували відкритий лист до американського сенатора жидівського походження Джекоба К. Джевітса, в якому заявляють, що в СССР „немає жидівської проблеми", тому непотрібно старається американський сенатор обороняти совєтських жидів. Лист підписали: письменник, правник, композитор, редактор і член совєтської Академії Медичних Наук.

● **Голова** товариства продуцентів капелюхів Чарлз Салецкі заявив, що він вже від кількох років старається про те, щоб президент Кеннеді носив капелюх, бо тоді численні американці носили б капелюхи, і міг би розвиватися промисл, що продукує капелюхи. Американці наслідують Президента, і ходять без капелюхів.

● **Комуністична преса** в Гавані повідомила в неділю 13-го травня, що в місцевості Кельон 119 миль на схід від Гавани горіли склади газоліни і нафти. Численні пожежні сторожі гасили цю велику пожежу. Часописи не повідомили, які шкоди спричинила ця пожежа, і яка була її причина.

У СВІТІ

● **У Тулюзі**, воєнному порті у Франції, судили 16 членів терористичної банди, яка систематично впродовж місяців фабрикувала й підкидала пластичні бомби. Лідера тієї групи Тайної Військової Організації, Кльод - Жана Соколовіча, засуджено на досмертну в'язницю, трьох підсудних на 15 років, трьох на кари від 6-8 років, решту на менші кари.

● **У Москві**, недалеко так званої Ризької залізничної станції, зударились в минулий четвер вечером два пасажирські підміські потяги. Було багато вбитих. Совєтська преса з-правила не подає відомостей про різні автомобільні, летунські чи залізничні катастрофи. В даному випадку зроблено виняток, бо на місце катастрофи приїхали з міста чужинецькі кореспонденти, яких, зрештою, не перепущено поза поліційний кордон.

● **Франція** стримала заплянований виїзд свого нового амбасадора до Варшави і заявила, що репрезентуватиме її там на неозначений час лише шарже д'аффер, на знак протесту проти рішення комуно - польського уряду визнати існуючий закордоном тимчасовий альжирсько - арабський уряд та обмінятися з ним амбасадорами, ще поки перейдено в Альжирі до плебісциту і поки ще проголошено формально незалежність Альжиру. Франція вважає це за великий нетакт і нельояльність збоку польських комуністів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

„Співіснування" в Ляосі

Ситуація в Ляосі загрожує катастрофою, яка може стати другою — після злощасної невдачі з висадом на Кубі — найбільшою закордонно - політичною поразкою уряду Джана Ф. Кеннеді, з ще дальшими й грізнішими наслідками. Ляос — це маленька південноазійська країна, яка дістала державну незалежність у 1954-му році, після того, як розпалась французька колонія Індокитай. Комуністи формально погодилися тоді на суверенність і невтральність Південного В'єтнаму, Ляосу і Камбоджі, але відразу ж почали вести проти всіх тих трьох країн підривну роботу, використовуючи базу, яку дістали у постаті Північного В'єтнаму під режимом Го Чі Мінга. Камбоджа „співіснує" з комуністичним Китаєм і Північним В'єтнамом, примикаючи очі на використовування прикордонної смуги її території комуністичними партизанами в Південному В'єтнамі. У цьому останньому кілька років триває кривава війна проти комуністичних партизанських загонів, формованих у Північному В'єтнамі Москвою та Пейпінгом. В Ляосі 1-го травня 1961-го року офіційно проголошено перемир'я між королівською армією, яка підлягала урядові Буна Ума, і комуністичними партизанами. Американська політика поставила карту на „об'єднаний, незалежний і невтральний" Ляос, з урядом, в якому були б репрезентовані всі три розсварені групи — прозахідня, невтральна й комуністична — з „невтральним" прем'єром у проводі. На тій базі погодилися президент Кеннеді і Хрущов на своїй зустрічі минулого року у Відні. Відповідний договір мала виготовити міжнародна конференція у Женеві, яка засідає там постійно від 15-го травня минулого року.

Але, як уже виявилось стільки разів в минулому, комуністи укладають договори не на те, щоб їх додержувати й виконувати, а на те, щоб використовувати, як „передишку", потрібну для нового наступу. СССР, офіційно разом із Британією „спонзор" згаданої Женевської конференції в справі Ляосу, крадькома ввесь час постачав комуністичній партизанській армії зброю, уніформи та всякий виряд, скріплюючи її до ступня дійсно поважної збройної сили. Десять днів тому ця армія перейшла в наступ, за кілька днів зайняла північний Ляос і дійшла до кордонів Сіяму. Королівське військо фактично розлетілось, а 3,000 вояків перейшло до Сіяму, де їх роззброєно. Американський уряд раніше всілякими способами, включно з припиненням грошової допомоги, натискав на уряд Буна Ума, щоб той погодився на створення компромісового з комуністами уряду, з переданням портфелів внутрішніх і військових справ „невтральним". Прем'єр Бун Ум противився цьому, твердячи, що це невідхильно приведе до державного перевороту в Ляосі у користь комуністів, але його аргументи не переконали дійсного керівника політики в цій справі, асистента державного секретаря для далекосхідніх справ, Аверелла Гарримана, колишнього амбасадора в Москві, який підготовив був Ялтинську конференцію на базі теорії „співіснування". Тепер уряд ЗДА пробує зробити враження на комуністів демонстрацією своєї збройної сили перед берегами Ляосу та Сіяму, але водночас все ще „сподівається", що комуністи підуть на „співіснування" в Ляосі, і по цій лінії Томпсон, амбасадор ЗДА в Москві, переговорює з Хрущовим.

Минулотижневі наради в Сайґоні секретаря оборони МекНамари й найвищих американських військовиків, як теж висилка 1.800 вояків морської піхоти до Сіяму й наради у Білому Домі вказують на те, що ЗДА не виключають збройної інтервенції. Війна в Південній Азії могла б розпалити світову війну і тому її ніхто не хоче. Але захоплення Південної Азії комуністами було б такою катастрофою, що ЗДА до неї не можуть допустити.

Досвід містера Джансона

До квітня 1962-го року жив собі спокійненько у Філядельфії 32-літній американець, містер Дейвід Пол Джансон. Одружений, батько двох синів-близнюків. Працював десять років службовцем на Пенсилвенійській залізниці й одержував пристойну платню — $112 тижнево. Мав гарно умебльоване мешкання в кращій дільниці міста, відповідне до його заробітньої платні. Здавалося б, усе в порядку, ніяких причин до незадоволення і нарікань.

Але містер Джансон, як і деякі інші американці його віку, мав комуністичні симпатії. До комуністичної партії не належав, проте, яких вісім років зачитувався комуністичною літературою. Вірив щиро в усе те, що розмальовує комуністична пропаганда: в „робітничий рай" у Совєтському Союзі, в найліпші нібито в світі умови для працюючих людей, в безплатну опіку над дітьми і хворими, у велетенські досягнення в житловій і побутовій ділянках. Безупину критикував „капіталістичні" умови життя в ЗДА.

Напомпований „прогресивними" ідеями, містер Джансон вирішив радикально змінити своє життьове становище і, користаючи з відпустки, продав усе своє мешкальне влаштування й за одержані та заощаджені гроші купив для себе, жінки та синів корабельні білети до Совєтського Союзу, щоб там залишитися назавжди. З Філядельфії поїхав до Лондону, звідти 23-го квітня ц. р. совєтським кораблем „Балтика" до Ленінграду і потім залізницею до Москви.

Усього десять днів пробував містер Джансон в Совєтському Союзі, головним чином у Ленінграді і в Москві. Але цих десятьох днів вистачило, щоб він переконався, що вимріяний ним „робітничий рай" — це суцільний блеф. Він і його жінка побачили на власні очі „розкішні" мешкальні умови в совєтських містах — поламані вагони і збиті з дощок будки, дітей, як граються в смітті і в болоті, скупе харчування працюючих людей. Містер Джансон вирішив еміґрувати до СССР в деякій мірі з надією знайти там можливість лікування одного із своїх синів, але й в цьому зазнав повного розчарування: санітарні умови і бруд по совєтських шпиталях відстрашили його цілком. Ознайомився містер Джансон і з умовами праці совєтських робітників — з їх низькою, невистачальною заробітною платнею, вп'ятеро, а то й удесятеро нижчою, як мав він у Філядельфії, з недоїданням працюючих людей, з дорожнечею, з мізерним станом мешкань.

Переконавшись у „правдивості" комуністичної пропаґанди, містер Джансон, який — постановив був уже твердо не вертатися до З'єдинених Держав — зрезиґнував раптово із пропонованого йому компропаґандою „щастя жити в Совєтському Союзі", і за решту грошей зернувся чимшвидше з родиною до Лондону, не маючи вже змоги купити поворотних квитків до ЗДА. З біди мусіла виручати його родина в Америці.

В п'ятницю, 11-го травня, закінчилася Одиссея містера Джансона. Вернувшися до ЗДА, він назвав своє рішення еміґрувати до Совєтського Союзу „трагічною помилкою". Сповнений самокритицизму, Джансон ствердив водночас, що була ця його „совєтська ескапада" і корисним, виховним досвідом. Витягаючи належний висновок із своєї помилки, Джансон дораджує всім — і американським комуністам, і комунізуючим... виїжджати до Совєтського Союзу не в характері туристів чи відвідувачів, але еміґрантів, значить спробувати там пожити і попрацювати

Чи послухають цієї, підкріпленої справжнім досвідом, поради американські комуністи і „проґресисти", можна дуже сумніватися. Вони волють сидіти на добрих „джабах" і в гарних достатніх помешканнях у ЗДА, обдурюючи дурнів і наївних небилицями про совєтський „рай".

МІҐРАЦІЯ НЕГРИТЯНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Президент Кеннеді на останній пресовій конференції назвав акцію Нюорлінської Громадянської Ради „дешевою забавкою" і додав, що в останньому десятиріччі 25% американського населення без жадної примуси змінили місце свого мешкання, і тому не треба занадто турбуватися тим, що білі расисти в деяких південних стейтах пропонують неграм безплатний переїзд на північ або захід.

Прихильники расової сеґреґації в двох стейтах, Луїзіяні і Аркенсо, зорганізували безплатний виїзд негрів, бажаючи цим способом позбутися кольорового населення. Оцю „добродійну" діяльність Нюорлінської Громадянської Ради зобразив карикатурист щоденника „Шарлотте Обсервер" таким способом. На автобусі видніє напис: „Вільний переїзд до Ню Йорку для тих негрів, які бажають покинути Ню Орлінс". Біля автобуса стоїть білий, запрошуючи негра з валізкою такими словами: „І ви можете цілу дорогу сидіти в передній частині автобусу!"

З Ню Орлінсу вислано таким способом на північ кільканадцять негрів, які не мали праці і добровільно виїхали до Ню Йорку. Через кілька днів після того таку саму акцію переселювання негрів почала Столична Громадянська Рада стейту Аркенсо в Литл Року. Але їй вдалося вислати до Гаяннiс Порту в Массачусетсі тільки 43-річного негра-кухаря, Дейвіда Гарріса, який вибрав собі Гаянніс Порт тому, що добре знає це місто з часів, коли служив в армії.

Голова Громадянської Ради Аміс Ґутрідж, побажавши Гаррісові щастя, сказав, що брат Президента Едвард М. Кеннеді, мабуть, вийде зустрічати його в Гаянніс Порті. Гарріс був в доброму настрої і відповів, що він за кілька років сподівається вернутися до Литтл Року у власному „червоному каділяку". Едвард Кеннеді дійсно вітав Гарріса в Гаянніс Порті.

Кольорове населення Ню Орлінсу і Литтл Року не хоче користати з запропонованої добродійности білих громадянських рад, і один великий автобус прибув до Ню Йорку з 6-ма неграми.

З усього цього видно, що акція прихильників расової сеґреґації скрахує таки на самому початку і не матиме впливу на американську міґрацію, яка постійно відбувається самочинно.

Бюро перепису населення виявляє, що від 1951-го до 1960-го року 1.457.000 негрів залишили південні стейти, виїхавши на північ або на захід. Коли внутрішня міґрація відбувається і тепер в такій самій кількості (є відомості, що вона збільшилася), то це значить, що кожного дня коло 400 негрів залишає Південь. Тож, якби згадані вище громадянські ради хотіли оплачувати кошти подорожі на північ усім неграм - міґрантам, то вони мусіли б щоденно витрачати на це $19.232, винаймаючи по 8 особових автобусів.

Без допомоги білих в останньому десятиріччі 323.000 негрів виїхали зі стейту Міссісіпі; 224.000 — з Алабами; 218.000 — з Південної Каролайни; 207.000 — з Північної Каролайни і 204.000 — з Джорджії. З інших південних стейтів виїхала дещо менше число негрів.

Професор економіки Міннесотського університету, д-р Джеймс М. Гендерсон, стверджує, що негри залишають південні стейти тому, що там, у фармерських районах, тяжко дістати працю. Чорне населення втікає з Півдня ще й тому, що там несприятливі для нього соціяльні й політичні умови. Коли на Півдні — каже проф. Гендерсон — буде розбудована промисловість, зліквідована сеґреґація в школах, на транспорті, в ресторанах і готелях, тоді відпаде причина для міґрації негритянського населення.

Професор економіки Вандербілтського університету, д-р Вілліям Г. Ніколс, в книжці „Південні традиції і реґіональний поступ" передбачає, що впродовж одного покоління провідники білого населення зрозуміють, що зле робили їхні батьки, які з погордою дивилися на небіле населення, допускаючи до того, щоб воно втікало на північ чи захід.

Вже тепер на Півдні бракує фахових і вишколених робітних сил. Втікають із південних стейтів кольорові робітники в силі віку, одні тому, що не мають праці, а інші внаслідок расової ненависти білого населення.

Вже тепер частина білого населення виступає проти згаданих на початку цієї статті Громадянських Рад. Вона робить це з гуманітарних причин. Але незабаром всі білі будуть проти того, щоб негри втікали з їхніх стейтів, бо ж населення — це перша передумова для економічного розвитку.

Банч боронить Об'єднані Нації проти лівих і правих екстремістів

Об'єднані Нації. — Заступник генерального секретаря Об'єднаних Націй для спеціяльних політичних справ, лавреат мирової нагороди Нобеля мурин д-р Ралф Банч, промовляючи на конвенції центральної робітничої спілки автомобільних робітників в Атлянтік Сиґі, Н. Дж., гостро таврував лівих і правих екстремістів за їхню кампанію проти Об'єднаних Націй. Він звернув увагу, що коли праві екстремісти називають Об'єднані Нації інструментом і трибуною комуністів, то комуністи твердять, що Об'єднані Нації слухають диктат Америки й західних імперіялістів. Банч признав, що Об'єднані Нації не є ідеальною установою, але боронив їх, як єдину міжнародну установу, яка нині всилі встрявати в існуючі гострі конфлікти та ліквідувати їх спонукуванням розсварених сторін до безпосередніх переговорів. Однак Банч твердив — Об'єднані Нації не є і не можуть бути світовим надрядним урядом. Д-р Банч закликав членів автомобільної робітничої конвенції, щоб вони активно спряли поступовому законодавству про громадянські права задля ліквідації расової проблеми в ЗДА.

КРИВАВЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ АЛЬЖИРУ

Париж. — Провід альжирського підпілля впродовж довгого часу переговорів в Евіяні й у Руссі, а потім знову в Евіяні, обстоював думку, що самовизначення Альжиру — річ доконана, проведена визвольною війною, яка тривала понад сім років, і тому голосування можна вважати зайвою формальністю. Франція дуже настоювала на тому голосуванні, і воно мабуть буде, може в липні, може таки 8-го липня, кажучи точно. Але як те голосування проходитиме — ніхто не знає. Що воно дасть — майже ясно: всі мусульмани голосуватимуть за самостійність, всі европейці взагалі не голосуватимуть, в кожному разі можна буде рахувати, що на 95% голосуватимуть проти.

Положення в Альжирі дійшло до повного божевілля. Не будемо наводити цифр про атентати й кількість убитих, бо це дбайливо нотує щоденна преса і читачі „Свободи" ці цифри знають. Коли протягом одного дня в Альжирі вбивають понад сто людей, то що ще про божевілля атентатчиків з ОАС можна говорити?

Але треба сказати про явище, про яке просто бояться говорити і французи, і мусульмани: европейське населення охопила психоза, з якої вилікувати його ніхто не потрапить до липня.

Адже два роки тому, в самому розпалі війни з підпіллям, коли від бомб і куль підпільників падали десятки французів, були в Альжирі не то одиниці, але цілі групи, які відважувалися підносити голоси в обороні мусульманського населення. Були часописи, які називали себе ліберальними й обстоювали співжиття двох етнічних спільнот. Тепер може десь і є одиниці, але нема мови про те, щоб була якась група, а про часописи й думати не доводиться, коли в Альжирі ОАС заборонила не то продавати, але навіть читати пресу, що приходить з метрополії, а часописи, які обстоюють лінію уряду, зазнають все нових атентатів і практично не продаються.

Коли два роки тому говорилося про крайні кола, то тепер нема вже інших кол, поза крайніми, між европейським населенням. Все европейське населення — проти уряду. Державні урядовці явно саботують зарядження уряду і його представників в Альжирі. І правильно каже один репортер, що за гроші уряду працівники телекомунікації допомагають ОАС і саботують урядові передачі.

Важко сказати, що перебільшує лівий „Експресс", коли пише, що спротив европейського населення політиці уряду можна зламати тільки засобами большевиків, тільки „новим Будапештом" в Альжирі, Орані, Бонні й Сіді-бель-Аббесі. А що на це ніхто не зважиться, то це значить, що нічого не буде зроблено, і хаос продовжуватиметься, і голосування про самовизначення буде тільки формальністю, в якій всі мусульмани висловляться за самостійність, а всі европейці, голосно чи засобом бойкоту референдуму — проти. І після голосування все буде стояти на тій же точці, на якій стоїть сьогодні: европейців треба буде або вистріляти, або виселити силою.

Вистрілювати ніхто їх не буде. А чи уряд піде на виселювання силою — це також важко передбачити, бож це також був би вчинок не гідний демократії. Правда, багато французів тікає з Альжиру. Ось кілька днів тому на одному тільки кораблі „Марсель" прибуло до марсельського порту понад тисячу втікачів. Але до мільйона ще дуже далеко.

Та й уявімо собі, що уряд переселить всю цю опозиційну масу до метрополії. І що тоді? Адже це буде маса невдоволених, які навіть не приховуватимуть свого невдоволення. Коли ОАС не розгромлена, то уряд перевезе її своїм коштом до Франції... Це правда, що тут вона буде менше небезпечна, але все ж дуже небезпечна.

Тим більше небезпечна, що у Франції ніхто в масі про ці проблеми думати не хоче. Підписання перемир'я для пересічного француза закінчило альжирську проблему. Кожен потвердив цю розв'язку в референдумі, віддавши свій голос за де Голя, і кожен тепер хоче мати спокій. Арештування Саляна викликало враження, що й проблема ОАС розв'язана. Треба було бачити, як масово виїздили французи з Парижу під час Великодніх і травневих свят, щоб уявити собі ступінь заспокоєння пересічного француза.

Правда, є деякі підстави для оптимізму. Адже два місяці тому, коли ще вибухали бомбо в Парижі, коли були атентати на міністрів, коли становище армії було невиразне, — всі говорили про можливість перевороту тих правих кіл, на які може спиратися ОАС в метрополії. Коли армія виразно стала на становище виконання заряджень уряду, ця небезпека зникла. Але чи зникла вона остаточно?

Не зовсім. Армія не пішла на бунт, але вона дуже мляво виконує зарядження уряду в Альжирі. В кожному разі, вона не хоче стріляти на европейців і не виявляє ніякого бажання нищити ОАС чи навіть охороняти мусульманське населення. ОАС діє майже безкарно. Певно, когось з членів ОАС арештують і будуть ще арештувати. Але це справа спеціяльних бриґад, привезених з метрополії, які мають дуже обмежені можливості, бо населення з ними не співпрацює, а поставити свою розвідчу сітку ці бриґади не можуть, бо не мають ні грошей, ні... часу.

Страйки у Франції вже почалися. Уряд здає собі справу з положення, і не випадково новий голова уряду, Помпіду, виголосив промову про ліву орієнтацію в соціяльних питаннях. Але чи може він дотримати слова в ближчому часі? Ні, бо провести його програму можна лише за 3 - 4 роки. Щоб робітництво чекало три або чотири роки, воно мусить мати якусь ґарантію. Ту ґарантію можна б йому дати у вигляді якогось конкретного потвердження щирости обіцянок. Але це вимагає постійної виміни думок між урядом і робітництвом, це означає торги, а цього де Голь ніколи не робив і не дозволить цього робити прем'єрові Помпіду. Такий бо стиль у де Голя, і він уже застарий, щоб свій стиль міняти.

Але щось же де Голь думає. Та й міністри щось думають. В кожному разі, уряд заявив твердо, що умова, підписана в Евіяні, буде виконана без ніяких змін. Це можна собі уявити, якщо мусульмани витримають і не піддадуться на провокації, що їх кожного дня вчиняють терористи ОАС.

Отже, знову треба сказати те, що ми говорили кілька тижнів тому: майбутнє альжирської проблеми залежить і далі від витримки мусульманських мас, від зрілости проводу підпілля. Тепер ця витримка і зрілість проходять найважчу пробу.

О. Д-вич.

● У Карльсруге в Західній Німеччині Найвищий Суд засудив в минулому тижні на два і пів року в'язниці американського громадянина, Гарольда Борґера, бизнесмена з Ню Йорку й колишнього майора летунства, за шпигунство в користь східньо - німецьких комуністів. Тільки активні американські військовики, стаціоновані в Німеччині, не підлягають німецьким, лише військовим американським судам. Борґер, російсько - жидівського походження, признався, що поборював західньо - німецьких „імперіялістів і расистів".

ГОЛОС ЧИТАЧА

Дещо про „поїздку до Европи"

Майже з місячним запізненням приходить до нас „Свобода", яку, проте, докладно прочитуємо та обговорюємо. Зокрема, цікавлять нас враження відвідувачів Европи, недавніх европейців, наших земляків. А ще коли такі враження опише талановита письменниця, як д-р Софія Парфанович.

Зі справжньою приємністю ствердили ми, що спостереження авторки правильні, що її описи европейських країн та міст можуть стати своєрідним провідником для тих, хто прибуватимуть, — віримо: щораз частіше, — на вакації до Европи. Зокрема для жінок дуже влучні її завваги щодо подорожнього одягу, зачіски, взуття, як теж порада не обвішуватися штучною біжутерією, яка в „старому світі" разить культурних людей. При цьому наша письменниця й лавреатка української „Феміни" — СФУЖО й Марусі Бек, — уміє ці дружні поради й вказівки подати в легкій літературній формі, а ціни на харчі та готелі оздобити поезією красвидів і запахом моря.

Але й цій досвідченій письменниці трапився ляпсус, який хочемо добросердно спростувати, бо знаємо, що виник він із шляхетної авторчиної інтенції: допомогти нашим науковцям.

Отож у 7-му числі свого репортажу, в уступі „Наші люди у Франції", авторка пише таке про відвідини осідку НТШ у Сарселі: „З ними я їла більше як скромну вечерю, і прикро та соромно мені було доторкатися тих тонісіньких кусників ковбаси, порізаних помідорів та яєць. За столом нас було дев'ятеро, а харчу було стільки, як буває на дві-три особи в Америці."

Як же фальшиво звучить таке речення в письменниці - лікаря! Адже ж відома річ — зокрема ж лікарям! — що старшим людям, якими є наші науковці, якраз і не слід багато їсти, та ще й на вечерю! І коли вони вдев'ятьох їдять стільки, як два-три американці, то можемо бути певні, що це „недоїдання" саме й продовжить, а не вкоротить їм віку, чого їм від щирого серця бажаємо. Коли ж додати, що Кир Іван Бучко забезпечив їм дах над головою й скромне утримання, то це, на нашу скромну думку, створило їм ідеальні умовини для наукової праці, і нема чого „милосердитися" над ними.

Але тут якраз і була, мабуть, причина нефортунного прикладу, — самого приміщення й харчів не вистачає для того, щоб наукові праці наших учених, зокрема ж їхній капітальний твір „Енциклопедія українознавства", могли появитися друком; про найважливішу справу — наукову документацію чужими мовами — вже й не говорити! І ось на що хотіла звернути увагу українського громадянства, зокрема ж тих, кому вершком життьових досягнень ввижається достатня кількість ковбаси чи іншої телевізії з холодильнею, — пані Парфанович. Але цим — хотіла вона того чи ні — виставлено нашій заокеанській еміґрації свідоцтво духового зубожіння.

Просто вірити не хочеться, що до неї, еміґрації, треба підходити з описом „тонісінько покраяної ковбаси", коли йде про духові потреби народу, які намагається заспокоїти горстка ідеалістів, без підтримки широких мас уже збагаченої української еміґрації! Невже сама вона, ота „політична еміґрація", не може зрозуміти того, що добре видана книжка з будь-якої ділянки українознавства, чужою мовою, важить більше, як усе мебельне барахло, усі ті м'які фотелі, на яких ніхто не сидить, чи фортепіяна, на яких ніхто не грає? Невже вона вже так „скапцаніла" при телевізіях, які задурманюють дітей уже змалку, а з колишніх інтеліґентів роблять простаків, нездатних на умове зусилля? Невже без такої „ковбасяної" реклями українці не здатні на матеріяльну підтримку власної наукової установи?

„З тяжким серцем покидала я Сарсель." — пише далі п-і Парфанович. А ми тут з гіркою іронією читаємо про пишні „балі" й „бенкети" в „асторіях", чи як вони там звуться ті торговельні установи, що

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ю. П.

2500 РОКІВ ТОМУ

(1)

У 539 р. перед Христом цар персів Кир, здобувши Вавилон та скріпивши свою владу, видав зарядження, на основі якого всі підбиті попередніми володарями і позбавлені батьківщини народи могли вернутись у свої країни, відбудувати зруйновані храми й вільно служити своїм богам. Урядовцям дав наказ допомагати звільненим. Тоді також жидівський нарід отримав волю і вернувся у Палестину — кругло 50 тисяч осіб[1]. Перекладаючи на сучасну мову, Кир надав підбитим народам широку релігійну, територіяльну та культурну автономію, зобов'язавши їх лише платити податки та допомагати збройно у випадку війни. Цим зарядженням він так скріпив свою величезну державу (від Індії до Абесинії), що вона спокійно проіснувала 200 років, а сама національна держава персів існує й досі.

Але історія ще ніколи, нікого, нічому не навчила. Ми у 20-му віці мали й маємо великі та малі держави, що намагаються скріпити свою могутність цілком зворотними засобами — нетерпимістю, асиміляцією підбитих народів, загарбництвом. А що з цього виходить — довелося нам бачити на власні очі.

Однак для нас, українців, дата 539 перед Хр. має ще інше значення. У нашій абетці, названій „кирилицею", маємо літери, запозичені з старожидівської абетки: „ж" (два „шін", одне над другим, долішнє перевернуте), „ц" — „цаде", „ш" — „шін". Припущення акад. Карського, що „ч" постало також з „цаде", навряд чи правдиве, бо у старовину верхня частина „ч" була дуже пласка в порівнянні з „цаде".

Кирилівська абетка сформувалась давно, бо вже у половині 9-го віку після Хр. св. Кирил знайшов у Херсонесі „рушке письмо", яке вивчив. Присутність запозичених з жидівської мови літер у південних слов'ян, напис кирилицею на монеті Болеслава Хороброго, можливо, вказують на те, що ці літери були вже у слов'янській абетці в часі слов'янської єдности (до 5-го віку після Хр.).

Факт запозичення не підлягає сумніву, і загально прийнято думати, що ці літери запозичені від хозар. Але хозари лише в кінці 8-го віку (за каліфа Гаруи аль Рашида 786-806) прийняли жидівську віру, і тому залишається замало часу для св. Кирила (у Херсонесі в 856 р.), щоб новоприйнята жидівська наука поширилась серед самих хозар, стала відома слов'янам і ввійшла до їхньої абетки. А вже цілком неможливо, щоб це могло статися за часів слов'янської єдности.

Якщо ці літери не могли бути взяті від хозар, то мусимо шукати іншого шляху, яким вони до нас дістались. Тут, власне, приходить дата 539 перед Хр.

Не всі жиди вернулися з Вавилону до Палестини — частина лишилась, але вона не знала науки Талмуду, який почав формуватись після повороту жидів з Вавилону.

На Україні до другої світової війни мешкали караїми, які, визнаючи жидівську віру, не визнавали Талмуду. Частина жидівських істориків (напр., Балабан) думає, що це — нащадки жидів, які залишились у Вавилоні після відходу головної маси до Палестини, а пізніше розійшлися по світі. Самі караїми та друга частина вчених вважають їх за нащадків хозар. Треба думати, що обидва припущення слушні. Частина прийшла до нас з Вавилону, а пізніше до них долучилися втікачі — хозари. Не виключений і безпосередній зв'язок з Палестиною, на що може натякати палестинська монета Макавеїв (1-ий вік після Хр.), знайдена в Дубні на Волині.

На Україну, чи властиво на Волинь, у перших віках до і після Хр. жидівських купців мусіла приваблювати сильно розвинена торгівля Схід-Захід. У тому часі на Середземному морі піратство роками бльокувало морські шляхи. У Кілікії та на островах постали навіть малі піратські держави. Про сильний розвиток піратства свідчить те, що Гн. Помпей провадив з ними правдиву війну. Зять Октавіяна Августа — Агриппа також провадив з ними велику війну.

Заблькування Середземного моря змусило купців шукати інших шляхів на Схід. У тому часі дуже розвиваються міста на заході України, де починався шлях на Схід між поліськими болотами та відногами Карпат: Червень (тепер с. Черніно), Лодомир (Володимир), Шумеск (тепер Шумськ на Волині). Про їх розвиток найліпше свідчать простори, які вони займали. Залишки будівель, вали, тощо на відлеглості 5-7 км. дуже виразно свідчать про їх давню велич. Тушевці, Тучапи, Клятва, Вокіїв були передмістями Червеня, Білі Береги, Шкартани, Федоровець, Лозовщина, Заріччя і навіть відлегле Зимно були передмістями Володимира; Сурож, Обич, Васьковці, Чирянка, Пігаси (тепер м-ко Рахманів) — передмістями Шумська. Найбільший простір однак, займав Лодомир (Володимир).

Треба думати, що тут, на границі лісів і степів (ця границя була тоді далі на захід, ніж тепер), формувалися купецькі каравани, які йшли далеко на схід — до середньої Азії і навіть до Індії, бо вже значно пізніше (14 вік) араб Шеґаб Еддін пише, що льняні матерії русів дуже цінять у Делі (Індія). В Талмуді льняна матерія названа словом дуже подібним до „Волинь". Археологія виявила, що культура льону була у перших віках дуже поширена в басейні Висли.

[1] „Вестник Израиля", вересень 1961 р., ст. 5.

ШЕВЧЕНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ В ТОРОНТІ

18-го березня, в авдиторії УНО відбулася Шевченківська Академія заходами Культурно - Освітньої Референтури при Філії УНО Торонто — місто. Імпреза і добором програми і рівнем виконання та виявом мистецької культури всіх її виконавців заслуговує вповні на назву Академії. На її програму зложилися такі точки: „Заповіт" — Шевченко - Кошиць і „Прометей" — Шевченко - Стеценко — виконав мішаний хор Філії УНО „Боян" під управою С. Гуміловича.

Доповідь виголосив Богдан Зорич. — „Ой одна я, одна" — Шевченко - Лисенко і „Нащо мені чорні брови" — Шевченко - Бойковський, виконала сопрано Марійка Брездень; акомпаніювала Оксана Жолкевич. „Лебедин" Шевченко: рецитувала Ніна Тарновецька. „Пасакалія", оп. 38 ч. III. Б. Лятошинський, - піяно - сольо, виконав Зенон Лаврешин. „Молитва" з Гайдамаків, і „Ой виострю товариша", Шевченко - Лисенко, басове сольо — виконав Осип Гошуляк. „Ой у саду у саду", Шевченко - Гайворонський і „Три шляхи", Шевченко-Топольницький - Людкевич, виконав хор „Боян" зі солістами: Віра Байрак, Діяна Фабіян, п. Ткаченко під управою С. Гуміловича. Появу на сцені Марійки Брездень, співачки — сопрано публіка привітала рясними оплесками. Вона закінчила студії в Торонтонському університеті у 1961 р. За свої успіхи в студіях мала стипендії. Вона відома нашій і англомовній публіці з численних виступів. Гарний тембр голосу, чистота інтонації, чиста дикція і вміла інтерпретація відспіваних пісень підкреслювали вартість цього виступу.

Другим солістом на цій Академії був Осип Гошуляк, відомий оперний співак - бас. Мелодійність голосу зі сильними центральними тонами, глибоке відчуття виконуваного репертуару, та знаменита інтерпретація — все це підкреслюють високу музичну культуру цього любимця публіки, своєї й чужої.

Пані Ніна Тарновецька рецитацією „Лебедин" полонила публіку гармонійним поєднанням слів з чуттям та вмілою інтерпретацією поеми.

Молодий піяніст Зенон Лаврешин відограв зі зрозумінням „Пасакалію", виказуючи високу техніку та добре інтерпретуючи музичний твір.

Належить ще згадати п. Оксану Жолкевич, що акомпаніяментом при сольо-співі гармонійно доповнювала красу виконуваних пісень.

Недавно зорганізований хор під вмілою диригентурою п. Гуміловича творить вже зіспівану хорову одиницю з вирівняними голосами та чистотою мелодій.

На окрему заувагу заслуговує доповідь Богдана Зорича. Відбігала вона своїм змістом і побудовою від трафаретних святочних промов, виголошуваних на Шевченківських концертах. З увагою і приємністю вислухала публіка цю оригінально опрацьовану й добре виголошену доповідь. Доповідач представив духовість Шевченка, спираючись на найновіших дослідах, беручи за підставу три літа найбільшого розквіту нашого генія.

Культурно - Освітній Референтурі УНО належиться погратулювати за вміле зорганізування цієї мистецької імпрези.

І. Скочиляс

● **Франція** зменшить свою наземну армію в найближчому році з 700.000 до 500.000. Обов'язкова військова служба буде скорочена з 28 місяців до 18-х місяців. Все це наслідки закінчення семирічної війни в Альжирі проти арабських партизанів.

Об'єднана молодь в Ютиці, Н. Й., в поклоні Батькові Тарасові

Заходами відновленого Відділу Українського Конгресового Комітету Америки в Ютиці на чолі з молодим і енергійним головою п. Богданом Козієм за короткий час вдалося скоординувати ютицьку молодь зорганізовану, в Пласті, Спілці Української Молоді Америки і Академічному Товаристві ЗАРЕВО для вшанування Тараса Шевченка. Це сталося 8 квітня.

В ступному слові п. Богдан Козій заявив, що цього року ютицька українська громада вшановує Шевченка своїми молодечими силами, які заповнять програму Свята.

Відчиняється куртина, ми бачимо справжню Соборну Україну, за яку Шевченко своє молоде життя віддав, виструнчена молодь в стилевих українських строях, народжена по всіх прошарках українських земель від Кубані по річку Сян. Бачимо народжену молодь на вільній землі Вашингтона, бачимо молодь православну і католицьку.

Піднімається вправнена рука дириґентки п. Олени Кокодинської, з молодечих уст гармонійно лунає Шевченків „Заповіт". На хвилину зачиняється куртина, опісля виходить молодий юнак Нестор Томич, який прочитав змістовний реферат. Слідувала деклямація „Вють пороги" в доброму виконанні юначки Лесі Яцків.

Знов молодечий хор проспівав три пісні до слів Шевченка „Село", „Сонце заходить" і „Тече вода з-під явора". Фортепіянове сольо у майстерному виконанні Нестора Томича. Гарне враження зробила на присутніх спільна деклямація Шевченкового „Посланіє" у виконанні роджених поза межами України: А. Коцинда, З. Яцків, М. Дмитрів, Н. Герець, І. Дурбак, мол., Р. Ройко, М. Мельник та Г. Ґнап.

Хор об'єднаних молодечих організацій тихо співав „Реве та стогне Дніпр широкий", а п. Зоя Луценко продеклямувала уривок з балади „Причинна". Проспівано „Ой у полі дві тополі" та „Рости, квіте" при фортепіяновім супроводі студентки Христини Чорної.

Закінчено цю дбайливо опрацьовану програму співом всіх присутніх „Ще не вмерла Україна".

Найбільша подяка належиться дириґентові п. Олені Кокодинській, яка вложила чимало труду, щоб приготовити молодечий хор.

За добрий помисел програми свята належиться подяка голові УККА п. Богданові Козієві.

Ми віримо, що під його проводом поновлений Відділ УККА оживить свою працю.

Володимир Запаранюк

Роковини Т. Шевченка в Йонґставні, Огайо

Йонґставн, Огайо і околиця відзначили Роковини Т. Шевченка урочистою Академією, яку влаштував Відділ УККА 25-го березня.

Академію відкрив і нею проводив голова Відділу УККА, адвокат Михайло Юрчишин, а юні сумівки з місцевого Осередку СУМА відспівали, під дириґентурою мґр. Мирона Жмуркевича, американський гимн та „Заповіт".

Промови виголосили: адвокат Михайло Косач — англійською мовою, та д-р Роман Стахура — українською.

Під час Академії виступив інж. Евген Волошин, голова місцевого Комітету Будови Пам'ятника Т. Шевченкові та подав, що дотепер зложено через цей Комітет суму $3,272. Інж Волошин відчитав список 39 організацій та осіб, які жертвували на цю ціль по $25 та більше і заявив, що збірка триває і що всі можуть причинитися по своїм силам до її успішного закінчення.

В концертовій частині Академії виступила Мандолінова Оркестра Юного СУМА, яка грала „Реве та стогне" в оркестрації мґр. М. Жмуркевича та під його дириґентурою. Василь Гевко мав скрипкове сольо.

Юні сумівці: Мирослава Стапай і Василь Гевко, скрипка та Люба Грицак, фортепіян, грали тріо „Думи мої, думи мої" в укладі мґр. М. Жмуркевича, а Гриць Коваль, Михайло Куцолаба, Святослав Терлецький та Роман Куцолаба грали квартетом на мандолінах пісню „Україна".

Деклямації виголосили: пластунка Маруся Штинь „Посланіє", пластун Гриць Соломон „Кавказ", ю. сумівка Марія Савицька „Розрита могила", ю. сумівець Богдан Леник „Мені тринадцятий минало" та найменша ю. сумівка Ксеня Луць „Три шляхи".

Голова Відділу УККА, адв. М. Юрчишин прочитав в англійській мові частину поеми „Розрита могила".

Всі точки програми були старанно підготовлені та добре і гарно виконані. Виховникам наших молодечих організацій Юного СУМА та Пластової Групи належиться подяка та повне признання за їхню жертвенну працю над нашими дітьми, яка дає такі гарні висліди.

Академію закінчено загальним співом українського національного гимну.

Д-р Роман Стахура

Спільна Шевченківська Наукова Конференція УВАН у ЗДА і НТШ в Америці

10 березня в будинку Української Вільної Академії Наук у ЗДА відбулась традиційна спільна наукова конференція Академії і Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці, присвячена питанням шевченкознавства.

З нагоди конференції Музей - Архів Академії влаштував виставку „Шевченко в новітньому образотворчому мистецтві". Був виставлений один з проєктів пам'ятника Шевченкові у Вінніпеґу скулптора Андрія Дараґана. Були бюсти Шевченка роботи Сергія Литвиненка та Валентина Сім'янцева і портрети Шевченка та картини натхнені його поезіями мистців С. Кіндзерявого - Пастухова, М. Кравчука, С. Макаренка, Ю. Михайлова і Р. Пачовського. Також були виставлені: автограф Шевченка і золота медаля, випущена 1911 року з нагоди сторіччя з дня народження Шевченка з колекції Євгена Чикаленка.

Конференцію відкрив Президент УВАН у ЗДА проф. О. З. Архімович, який нагадав, що традиція спільних шевченківських конференцій УВАН і НТШ датується 1946 роком. Кожна конференція приносить останні досягнення вільного шевченкознавства.

Юрій Лавріненко з рамени УВАН у ЗДА зробив доповідь „Кобзар Шевченка в духовій історії століття". Доповідач ствердив, що Шевченко — це явище життьової синтези народу на перехресті континентів, рас і культур. Що виділяє Шевченка з-поміж інших поетів — це його виключна здібність до вгляду, співчуття, участи в долі іншої людини, його народу і всього світу. В основі тут лежить не антропоцентризм, а любов у її персональному і онтологічному сенсі. В геніяльній здібності любити полягає неперевершеність і оригінальність Шевченка. Доповідач подав приклади, як різні види любови служать за поетичні метафори в „Кобзарі". Творча любов лежить в основі Шевченкового типу переживання світу і Бога. Це та любов, найліпше філософське визначення якої дав у нашому столітті філософ Макс Шелер, а в часи Шевченка — український філософ Памфил Юркевич. Першопояву цього типу переживання світу Шелер зв'язує з вченням Христа і первісним християнством. Це була найбільша в історії людства духова революція, куди більша, ніж поява Будди, Мойсея і грецької релігії та філософії. У стародавній Індії любов грала підрядне значення, йшла знизу вгору, до пізнання і нірвани. У греків це саме завершувалось в абсолютних ідеях (Платон). Грецькі боги користались любов'ю смертних, але самі не конче любили. Індивідуальне тут приносилось у жертву еґоїстичного цілого. В первісно - християнському типі переживання світу все обернулось навпаки. Любов тут є суттю життєтворчого процесу, суттю самого Бога, вона йде згори вниз. В ній таємниця і початок пізнання, краси, світової творчости. Шелер вважає, що европейська думка і філософія, попри часткові виймятки, не дала філософського карбу цьому типові переживання світу, а стала продовженням грецької філософії.

Споріднена Шевченкові „філософія серця" Памфила Юркевича, що з'явилась за 60 років до праць Шелера, не випадково збіглася в часі з поезією любови (і гніву) Шевченка. Якщо християнсько - европейська культура і людина не згубиться на манівцях сучасної кризи, то в цьому буде також заслуга і Шевченка, як одного з найбільш конґеніяльних поетів християнсько - европейської культури.

Наприкінці Ю. Лавріненко коротко окреслив відношення до синтези „Кобзаря" таких умів як П. Куліш, М. Драгоманов та І. Франко. Він закінчив ствердженням, що при всім рості шевченкознавства, досі мало зупинялись на своєрідній синтезі „Кобзаря", яка базується на любові.

Д-р Г. Лужницький з рамени НТШ зробив доповідь „Жива сила Шевченкового слова". Рядом прикладів доповідач показав — який вплив мало Шевченкове слово: після смерти поета кружляла легенда, що він не помер, що ще повернеться на Україну. На могилу Шевченка селяни ходили як прочани.

Кожний національний організм має своє ядро. Сила Шевченка в тому, що він є геніяльною відбиткою ядра української духовости. Його жива сила — в ненависті до духового кріпацтва, в любові до України. В сторіччя смерти Шевченка на підсовєтській Україні намагалися довести, що він атеїст. Рядом прикладів д-р Лужницький проілюстрував вислови релігійних почуттів Шевченка, зокрема „молитву за ворога". Докладніше зупинився д-р Лужницький на поезіях - молитвах, яких так багато в „Кобзарі".

Закінчуючи доповідь, д-р Лужницький сказав, що сьогодні нема хреста на могилі Шевченка, але немає влади, яка могла б усунути хрест із духового життя Шевченка.

Конференцію закрив коротким словом заступник голови НТШ в Америці, проф. Осип Андрушків.

Л. Д.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

РЕСИТАЛЬ ПІЯНІСТКИ МАРТИ ШЛЕМКЕВИЧ В НЮ ЙОРКУ

Колишня учениця Українського Музичного Інституту п. Марта Шлемкевич почала своє навчання у п. Темницької, що передала свою ученицю професорові Романові Савицькому, в якого Марта закінчила повний курс.

20-го квітня у залі Літературно - Мист. Клюбу відбувся реситаль молодої піяністки. Складна програма мала твори різних композиторів від Баха до сучасних українських. Піяністка показала себе у різних стилях і різних манірах виконання від органно-монументальної Такката Баха до романтики Шопена і Барвінського.

Твір Баха прозвучав переконливо і виразно. Сонату Бетговена виконано добре, музикально, особливо першу і другу частину. У фіналі хотілося б більше „вогню" і більше темпу. Шопен подобався: Імпромптю вийшло ліпше, а ноктюрн мав бути більше схвильованим в середині, де приходять октави. Знаменита „Кампанеля" Ліста звучала коректно і чисто. Цей твір вимагає великої свободи і віртуозности і часом не вдається і великим артистам.

З творів українських композиторів були дві прелюдії Барвінського і твір Фоменка. Численна публіка (приїхали люди з інших міст) вітала молоду піяністку оплесками і квітами.

П. М. Шлемкевич мусить тепер піти до якогось знаменитого віртуоза і набути від нього артистичного досвіду у виконанні.

Проф. Володимир Грудин

КОНЦЕРТ АРҐЕНТИНСЬКОЇ СПІВАЧКИ МАРІЇ БАЛУК

До Америки приїхала з Арґентини молода співачка-солістка опери в Буенос Айресі Марія Балук. Її батьки українці, вона народжена в Арґентині, а проте перфектно володіє українською мовою. Добре знає і любить українську музику і пісню зокрема; і в свойому репертуарі має багато українських творів.

Артистка дістала музичну вокальну освіту у відомого професора співу Альфреда Матріолі, який був головним директором театру „Ля Скаля" у Міляні, а тепер є директором опери у Б. Айресі.

Концерт Марії Балук відбувся 15-го квітня у залі Українського Інституту Америки. У цікавій і різноманітній програмі співачка показала зразки оперових сольо, пісень і романсів. Серед інших композиторів були і твори арґентинських мистців. З оперових арій найбільш відповідальною була арія Верді з опери „Ля Сорца дель Дестіно". Серед українських композиторів були пісні Лисенка і О. Нижанківського.

Співачка має гарне драматичне сопрано і італійську школу співу. Голос її добре поставлений і мистецьки вироблений, робить тим більше враження, що артистка, маючи гарну „артикуляцію", читко і ясно подає кожне слово.

Дуже оригінально прозвучали арґентинські пісні композиторів Джінастера і Луццатті.

Успіхові співачки сприяв гарний піяніст Едді Форнасієро — італієць. Обидвоє виконавці досягли повного мистецького ансамблю.

П. Марія Балук приїхала до Америки на державні кошти через амбасаду Арґентини і має контракти в Америці, Канаді і Европі.

Численна публіка дуже тепло вітала артистку, яка мусіла заспівати декілька річей „на біс". Український Літературно - Мистецький Клюб після авдиції влаштував зустріч з артисткою, під час якої за чашкою чаю був веселий і теплий обмін думок.

Проф. Володимир Грудин

ГОЛОВНА РАДА
НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА
і
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
ділиться зі своїми Членами
і Прихильниками сумною вісткою, що
дня 9-го травня 1962 р., помер в Рейсин, Виск.
на 40-му році життя

†

Іван ЗАДОРОЖНИЙ
доктор філософії,
професор Висконського Університету, вчений-соціолоґ,
дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка.

Похорони відбулися дня 14-го травня 1962 року
в Шикаго, Ілл.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Відбулася конференція, присвячена американсько-совєтським взаєминам

(Закінчення зі стор. 1-ої)

на самостійницьким аспіраціям України і інших неросійських народів. В часі другої світової війни американсько-совєтські взаємини спиралися м. ін. на поділі сфери впливів між обома великодержавами, а Україна, згідно з цим поділом, знаходилася в російській сфері. Щойно намагання Кремля по війні порушити американську сферу впливів, а далі леґальна, підпільна і повстанська боротьба українського народу та праця еміґрації, зокрема американських українців, заставили урядові кола ЗДА більше інтересуватися українською справою.

Змагаючи до втримання мирних взаємин з Совєтським Союзом, Америка водночас прихильно ставиться до національних, політичних і соціяльних аспірацій народів совєтської імперії, уважаючи, що їхня боротьба може причинитися до зменшення агресивности Кремля та послаблення системи тоталітарної диктатури. Вирішальним фактором, що може вплинути на піднесення ваги українського чинника у взаєминах між Америкою і Совєтським Союзом, а тим самим і на політику Америки у відношенні до України, є сила і динаміка українського народу і його спроможність оборонити свої самостійницькі аспірації. Допоміжну ролю в цьому відношенні в користь України може відіграти українська еміґрація, успіхи якої були б збільшені в умовах об'єднаних чи принаймні скоординованих дій різних політичних груп. В дискусії приймали участь: В. Голубничий, І. Рудницький, А. Гудовський, Л. Шанковський, М. Галів, С. Шумейко, І. Гордіюк, Є. Стахів, А. Грибик. Конференцією проводив М. Прокоп.

Помер д-р Іван Задорожний, професор університету в Рейсин

9-го травня 1962 р. помер у Рейсин, Вискансін — д-р Іван Задорожний, професор соціології, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, визначний український вчений, член Відділу УНСоюзу ім. св. Стефана. Сл. п. д-р Задорожний народився 3 травня 1922 року в Шикаґо, студіював в Іллинойськім державнім університеті, де в 1944 році осягнув ступінь бакалавра. Дальші студії з ділянки соціології відбув в університеті в Шикаґо, осягаючи в 1946 р. ступінь мастера, а опісля й ступінь доктора філософії. В рр. 1945-46 сл. п. д-р Задорожний був професором соціології на Батлер університеті, опісля в рр. 1946-47 вчив соціології і соціяльної психології на університеті Міннесота, а пізніше викладав соціологію й антропологію в 1948-51 в університеті Вискансин. У дальшій своїй науковій кар'єрі сл. п. д-р Задорожний перейшов як професор соціології до університету в Рейсин, де й помер на 40-му році життя. Залишив дружину Рут, четверо дітей, батька Івана та брата д-ра Михайла Задорожного. Похорон відбувся в понеділок 14 травня 1962 р. в Шикаґо.

Збільшено склад Департаменту Славістики в Манітобському університеті

Вінніпеґ. — В зв'язку з розбудовою Департаменту Славістики Манітобського університету в Вінніпеґу Управа його затвердила таких нових викладачів на академічний рік 1962-1963: Митрополита Іларіона (д-ра Огієнка) — почесним лектором церковно - слов'янської мови й Богдана Климаша з Гарвардського університету — лектором слов'янських мов. Таким чином склад викладачів Департаменту в найближчому академічному році буде: двох професорів — д-ра Яр. Рудницького й д-ра П. Юзика, двох лекторів — Г. Вібе й Б. Климаша й почесного лектора Митрополита Іларіона. Лекції церковно - слов'янської мови будуть призначені для маґістрантів славістики й охоплюватимуть історію слов'янського письма, палеографію й практичні вправи. В Літній Школі Манітобського університету в місяцях липні й серпні відбуватимуться кредитовані курси української та російської мов. Вищий курс української мови для вчителів передбачається теж і в Вечірньому Інституті Манітобського університету під час академічного року 1962-1963.

Армія заявляє, що не зменшуватиме часу для вишколу резервістів

Вашингтон. — У зв'язку з появою вістки про те, що армія плянує зменшити час вишколу резервістів із 6-ох до 4-ох місяців, армія видала окрему заяву, в якій заявляє таке: 1. Немає пляну зменшувати час вишколу резервістів, який тепер триває 6 місяців. 2. Армія обмірковує плян, щоб збільшити час на вишкіл тих вояків, які голосяться до резервових з'єднань або до Крайової Ґвардії, бо треба довшого часу на вишкіл фахівців до обслуги нової зброї. 3. Були проєкти зменшити 6-місячний час вишколу резервістів, але їх відкинули. Час військової служби в армії виносить найменше два роки. Але ті юнаки, які зголосяться до резервових з'єднань або до Крайової Ґвардії, можуть відбути 6-місячний вишкіл і після того доповнювати вишкіл при кінцях тижня і під час вакацій впродовж найближчих кількох років. Проти цього способу вишколу резервістів підноситься голосна критика.

На Світову Виставку в Ню Йорку запрошено вітрильні кораблі з 24-ох держав

Ню Йорк. — Окремий комітет в Ню Йорку, очолюваний губернатором Нелсоном А. Рокефеллером, вислав запрошення до 24-ох держав, щоб в 1964-му році на Світову Виставку прислали свої шкільні вітрильні кораблі. В своєму запрошенні Рокефеллер написав: „Це буде перше рандеву на американських водах кораблів з Европи, Південної Америки і Далекого Сходу в модерних часах". Губернатор повідомив, що Данія вже прийняла запрошення прислати свій корабель - вітрильник. З комуністичних країн запрошення дістали Польща і СССР. Інші запрошені держави: Арґентина, Бельгія, Бразилія, Чіле, Франція, Німеччина, Велика Британія, Греція, Індонезія, Італія, Еспанія, Норвеґія, Портуґалія, Швеція, Японія і Туреччина.

Головний поштмайстер Дей закликає бизнесменів до співпраці з урядом

Ню Бронсвік, Н. Дж. — Головний поштмайстер Едвард Дей, промовляючи на конференції тисячі бизнесменів в Рутґерському університеті, закликав представників промислу до тіснішої співпраці з урядом. Інші промовці висловлювали свої застереження до того, що уряд вмішується до приватних підприємств. Поштмайстер Дей казав, що уряд дбає про те, щоб розвивалися приватні підприємства, бо представники уряду є свідомі того, що прибутки підприємств, — це основа вільної економіки цієї країни. Економіка ЗДА оперта на приватних підприємствах, і „цю традицію зберігає і теперішній уряд". — твердив Дей. Президент Міжнародної Корпорації Філько Гарві Вілліямс підтримував урядовий проєкт в справі закордонної торгівлі. Конґресмен - республіканець Томас Б. Куртіс із Спільної Конґресової Економічної Комісії говорив проти зависоких податків від корпорацій. Цю конференцію влаштувала Школа бизнесової адміністрації при Рутґерському університеті.

В Атенах відбулось вінчання грецької княжни з претендентом до еспанського престолу

Атени. — З великою парадою відбулось в понеділок 14 травня ц. р. вінчання 23-річної грецької княжни Софії, доньки грецької королівської пари Павла і Фредерики, з еспанським князем, 24-річним Хуаном Карльосом, сином Дон Хуана та внуком останнього еспанського короля Альфонса XIII. На те вінчання з'їхались з різних столиць світу монархи та їхні свояки. Між іншими, приявними були також данська королева Інґрід і монакійська княжна Ґрейс, які, з уваги на їх красу і їх сукні, були центрами уваги — маси грецьких глядачів. За газетними звітами, число глядачів на вулицях Атен хиталося між 200,000 і 1,000,000. Молода пара їхала відкритою каретою, запряженою у шестеро білих коней. Молода була в білій сукні з треном на 6 стіп довгим, а молодий — у військовій уніформі. Княжна Софія чорнявка з блакитними очима, щасливо всміхалась і відповідала головою та рукою на оклики мас народу. Вінчання відбулось спершу у римо - католицькій церкві та потім в православному соборі, з уваги на те, що княжна православна, а еспанський князь — католик. Одпаково Папа римський, як православний патріярх в Царгороді дали дозвіл на те подружжя. Хуан Карльос має поважні дані стати еспанським королем, бо його протеґує голова еспанської держави генерал Франсіско Франко.

У Франції святкованно трикратні роковини

Париж. — В неділю 13 травня святковано у Франції трикратні роковини: традиційний щорічний день у честь Жанни Д'Арк, роковини альянтської перемоги над нацистською Німеччиною та четверті роковини революти в Альжирі, внаслідку якої прийшов до влади генерал Шарль де Ґоль, започаткувавши період 5-ої Французької Республіки. През. де Ґоль, зодягнений у свою воєнну генеральську уніформу поїхав відкритим автом під тріюмфальний Лук та склав вінок на могилі Невідомого Вояка. Вздовж алеї Елізейських піль стояли тисячі народу, які вітали де Ґоля прихильними окликами. Все ж, поліція вжила надзвичайних засобів охорони, лякаючись замаху збоку Тайної Військової Організації, а коли гурток молодих осіб почав викрикувати під Тріюмфальним Луком „Французький Альжир", — що є гаслом альжирських терористів, — поліція миттю окружила всіх і виарештувала коло 15 підростків. В самому Альжирі заборонено публічні маніфестації, які могли перетворитись в протирежимові демонстрації. В альжирських містах далі панує настрій високого напруження у зв'язку з актами кривавого терору названої організації французьких екстремістів. Правда, арештовані в останіх днях члени тієї організації твердили, що в рядах Тайної Військової Організації шириться анархія, внаслідку якої провід Організації казав розстріляти двох її членів за „дефетизм".

Відкинення проєкту про податок від ощадностей — це був би успіх податкових спекулянтів

Вашингтон. — Президент Кеннеді заявив, що відкинення в Конґресі урядового законопроєкту про податок від ощадностей і дивіденд буде успіхом всіх тих, які відмовляються платити федеральний податок. Президент гостро виступив проти позичкових і ощадностевих банків за те, що вони неправильно інформують мільйони американців про податок від ощадностевих та дивідендових прибутків. Палата вже прийняла урядовий законопроєкт в цій справі, і тепер він знаходиться в Сенатській Фінансовій Комісії. Згідно з цим проєктом банки й корпорації мали б відтягати від прибутків від ощадностей податки та відсилати їх квартально до державної скарбниці, подібно, як це тепер роблять підприємці своїм робітникам. Цей податок мав би становити 20 відсотків. Хто має тисячу долярів в банку, який платить відсотки у висоті 4%, то йому з $40 прибутку стягнули б $8 на податок. Кеннеді сказав, що ощадностеві інституції в останніх роках мали прибуток у висоті в 5,500,000,000, і заплатили податків на суму $ 70,000,000.

Дещо про „поїздку до Европи"

(Закінчення із стор. 2-ої)

так добре вміють добувати гроші з українських кишень, туго замкнених на українські цілі! А ми з почуттям сорому читаємо описи суконь і біжутерії, якими одна перед одною вихваляються наші „директорові", рідні сестри яких видувають скло в Бурято-Монголії!... І ми з почуттям глухого болю довідуємося про вередливість, задавацтво й лінивство еміґраційної молоді в той час, коли голодну й босу українську молодь женуть з Рідних Земель до Казахстану!

Сумно й прикро про це писати, але ще прикріше було прочитати оту „подайте милостиню" пані Парфанович, яку, ми певні, їй самій прикро було писати! Тому з притиском підкреслюємо: українські інтелектуали, в тому числі й мистці, не почуваються ні трохи меншовартісними (а може навпаки!) від тих, хто нагромадив матеріяльне добро й не вміє обернути його на духові вартості. Цій самопошані також сприяє атмосфера культурної Европи, де, — славити Бога! — людей міряють тестами знання й інтеліґенції, а не глибиною кишені й банковим контом!

Підтримуємо шляхетний задум пані Парфанович, але в зовсім іншій площині: хай українці перестануть „наздоганяти Америку" в її найгірших проявах, хай повикидають з хат одурманюючі телевізії й крикливі чужі платівки, а натомість хай внесуть у скарбницю нової, прибраної батьківщини найкращі европейські традиції: любов до своєї науки і мистецтва! А проявити цю любов дуже легко!..

Софія Наумович

● **Австралія** вишле „символічну" військову частину до Південного В'єтнаму, числом не більше кількох фахівців з технічних військ, для заманіфестування своєї солідарности з урядом Нґо Дінг Дієма та політикою Америки, яка підтримує той уряд і помагає йому боротися проти комуністичних партизанів. Вирішено це кілька днів тому під час перебування в Австралії державного секретаря Діна Раска.

Українська хроніка

● О. д-р М. Соловій, ЧСВВ, виголосить в Дискусійному Клюбі Круглого Стола в найближчу п'ятницю 18 травня, в залі Українського Інституту Америки, доповідь на тему „Українці і Вселенський Собор" („Кооперація чи ізоляція"). Як опонент виступить о. протопресвітер Ігор Губаржевський. Початок о год. 7 веч.

● Доповідь проф. д-ра Миколи Єфремова на тему „На космічний корабель" відбудеться заходом Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку в п'ятницю дня 18 травня ц. р. о год. 8-ій веч. Музичний вступ студентки УМІ, кляси проф. Є. Чапельської, Христини Гувіцької, яка відіграє „Степовий прелюд" Якименка.

Короткі вістки

● У Південному В'єтнамі нараджувались в минулому тижні з тамошнім президентом Нґо Дінг Діємом та командантами південно - в'єтнамських збройних сил американський секретар оборони Роберт С. МекНамара, голова шефів об'єднаних штабів Лайман Лемніцер, головний командант американських збройних сил на Тихому океані адмірал Гарри Фелт, головний командант американських військ у Південному В'єтнамі ген. Пол Гаркінс і амбасадор ЗДА в Сайґоні Фредерік Нотлінґ. Співпраця з південними в'єтнамцями трудна і вимагає масу терпеливости з уваги на тамошній режим впертого президента та його членів родини й найближчого гурту політиків та політиканів, які втручаються у військові справи і не признають конечности авторитетної військової ієрархії.

● 14-річна донька колишнього віце - президента Ричарда М. Ніксона Джулія сиділа на лавці під час гри в софт бол, і її товаришка, розмахнувшися до удару м'яча, вдарила її по голові. Гра відбувалася на шкільному грищі. Шкільний доктор запевнив батьків Джулії, що цей удар не матиме більших наслідків на здоров'я пацієнтки.

● Британське королівське Товариство, одна з найповажніших і найбільш консервативних наукових організацій у світі, обрало на свого дійсного члена, як одного з 4-х чужинців у цьому році, д-ра Роберта Оппенгаймера, колишнього видатного члена американської Комісії атомової енерґії, якому проте у 1954 році відмовлено свідоцтва від органів безпеки, що перевірювали закиди проти нього, як симпатика комуністів. Оппенгаймер став після того професором фізики в Принстонському університеті. Речник Британського королівського Товариства заявив, що „персональні контроверсійні подробиці з минулого" Оппенгаймера взагалі не були предметом розгляду, коли обмірковувано його кандидатуру.

● Господарська делеґація з Юґославії в числі 40 осіб відвідала промисловий ярмарок в Ганновері у Західній Німеччині. Наприкінці тієї виставки-ярмарку половина тієї делеґації, майже виключно фахові робітники „вибрали свободу", просивши західньо - німецькі власті дати їм політичний азиль. Кожний з них рахує, що негайно дістане добру працю в західньо - німецькому промислі.

● Хрущов заявив в минулому тижні на зборах транспортних робітників у Москві, що совєтський прапор все ще „самітний" на Місяці й даремно вичікує американського товариша. Американські чинники назвали ту заяву Хрущова „нісенітницею", бо 730-фунтова американська ракета Ранджер IV вдарила в Місяць два тижні тому, Совєтський Лунік вдарив в Місяць 14 вересня 1959 року.

Посмертні згадки

Павло ГНАТІВ — довголітній член 204 Відділу УНСоюзу, в Ню Йорку, Н. Й., помер в дні 13-го травня 1962 року. Покійний народився 7-го січня 1890 року, в селі Якторів, пов. Перемишляни, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну і сина Володимира. Похорон відбудеться в середу, 16-го травня ц. р., з похоронного заведення П. Яреми, опісля до церкви св. Володимира, при 22-ій вул. і на цвинтар Оливна Гора. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Гасій, секр.

ТАРЗАН, ч. 4838. Джюн оповідає далі.

— Я виготовила історію з горилою під час ловецької виправи, про що нічого не знав Чарльз, — продовжувала Джюн. — Це вияснює зникнення Джансона...

— Під час того часу ми пішли до села тубільців, позбулися дійсного знахора і здобули його тотожність...

— Решту ви вже знаєте, крім того, що я не реагувала на отруту під час проби, бо Джансон таємно вкинув мені протиотруту.